AVİM Yorum • No: 2025 / 39 • Nisan 2025

ERMENİSTAN DIŞ POLİTİKASINDAKİ DEĞİŞİKLİKLERİN 24 NİSAN'A YANSIMASI

Tuğçe TECİMER

-

Bilindiği gibi 24 Nisan, Ermeniler için soykırım anma günü olarak kabul edilmektedir. Bu amaçla her sene düzenli olarak Sovyetler Birliği döneminde Erivanda açılan Soykırım Anıtında resmi tören yapılmaktadır. Sadece Ermenistanda değil diasporada da çeşitli etkinliklerle anma törenlerinin yapıldığı bilinmektedir. Ancak bu sene 24 Nisan törenleri farklı bir mahiyete sahiptir. Türkiye ve Ermenistanın normalleşme süreci içinde olduğu ve Ermenistanın dış politikalarında radikal değişikliğe gittiği günümüz koşullarında artık 24 Nisanın önceki seneler gibi yorumlanmadığı ve aynı anlayışla anılmadığı görülmektedir.

Ermenistan Devlet Başkanı Nikol Paşinyan 24 Ocakta Zürihte Ermeni toplumu temsilcileriyle yaptığı bir toplantıda, asılsız soykırım iddiaları ile ilgili, *Ne olduğunu, neden olduğunu anlamamız gerekiyor. Yaşananları nasıl, kim vasıtasıyla algıladık? Nasıl oldu da 1939da Ermeni Soykırımı diye bir gündem yoktu ve nasıl oldu da 1950 yılında böyle bir gündemimiz oldu? Nasıl oldu?* açıklamalarını yapmıştı.[1] Paşinyanın açıklamaları aslında Ermenistanın geçmişten gelen dogmatik inançlarından sıyrılarak, asılsız soykırım iddialarını sorgulamayı ve Ermenistanı günümüz koşullarında giderek daha da içinden çıkılamaz bir karmaşaya sürükleyen inandırıldıkları travmalardan kurtularak geleceğe yönelik yeni bir sayfa açmak yönünde bir dış politika hedefinin çabaları olarak görülebilir.

Paşinyanın 24 Nisan mesajı ise dikkat çekicidir. Geçtiğimiz sene 24 Nisan açıklamalarında sadece *metz yeğern* ifadesini kullanan Paşinyan bu sene hem *metz yeğern* hem de *soykırım* terimlerini kullanmıştır. Yani baskı altında bir kez daha geri adım atmıştır. Bununla birlikte mesajında komşularıyla normalleşmiş ilişkilere, açık sınırlara da değinen Paşinyanın her hâlükârda pelesenkleşenden daha ılımlı bir açıklama yaptığı görülmektedir. Bununla birlikte şaibeli geçmişi tescilli Ermenistan muhalefet partisi EDFnin (Ermeni Devrimci Federasyonu-Taşnaksutyun) öncülüğünde 23 Nisan akşamı düzenlenen meşale yürüyüşünde Türk ve Azerbaycan bayraklarının yakılması göz ardı edilemeyecek bir husustur. Her ne kadar Paşinyan yaşanan gelişmeleri kınayıcı bir açıklama yapmış olsa da,[2] Ermenistan hükümetinin biri ile normalleşme diğeriyleyse barış anlaşması süreci içinde olduğu komşularının bayraklarının yakılmasını, böyle bir eyleme girişileceğinin daha önce basında yer alan haberlerden dahi bilinmesine rağmen engellenmemesi, yapanların cezalandırılmaması kabul edilemez.

Diğer taraftan Ermenistan Dışişleri Bakanlığınca 24 Nisan münasebetiyle yapılan açıklamanın, Başbakan Paşinyanın açıklamalarına ve yaklaşımına hiç uymadığı görülmektedir. Ermenistan Dışişleri Bakanlığının 24 Nisan açıklaması, Ermenistan Dışişleri Bakanı Mirzoyanın daha önce yapmış olduğu Ermeni soykırımının uluslararası alanda tanınması süreci bizim bir numaralı önceliğimiz değildir[3] beyanına gölge düşüren adeta iyi polis kötü polis senaryosunu çağrıştıran bir beyan olmuştur.[4]

Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı tarafından yapılan 24 Nisan ile ilgili açıklamada ise; barış vurgusu yapılması, konunun araştırılması için ortak tarih komisyonu kurulması teklifinin tekrarlanması ve devam eden normalleşme sürecinin desteklenmesi çağrısının yinelenmesi[5] Türkiyenin normalleşme sürecine verdiği önemi göstermesi ve tarihine olan güveninin bir göstergesi olarak karşımıza çıkmaktadır.

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan da, Türkiye Ermenileri Patriği Maşalyana gönderdiği mesajında, *Osmanlı İmparatorluğu'nun son dönemine tekabül eden savaş yıllarında yaşanan isyanlar, artan çete hareketleri, silahlı grupların gerçekleştirdiği bozgunculuk eylemleri ve salgın hastalıklar sebebiyle yitirdiğimiz canların acılarını halen yüreklerimizde hissediyoruz. Öte yandan geçmişin müessif hatırlarının bugünü ve geleceği esir almaması gerektiği inancıyla, 86 milyon olarak istikbalimizi birlikte inşa etmemiz gerektiğinin de farkındayız* ifadelerini kullanmıştır. [6] Erdoğanın açıklamaları, söz konusu dönemde tek bir grup hedef alınarak sistemli bir soykırım hareketinin yaşanmadığının ve dönemin şartları neticesinde çok sayıda Osmanlı Devleti vatandaşının kaybedildiğinin vurgulanması açısından önemlidir. İlaveten Erdoğanın mesajında, asırlardır paylaşılan ortak yaşam ve Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları vurgusu Türkiyede devlet politikası olarak herhangi bir etnik gruba karşı ayrımcılık ya da ötekileştirme yapılmasının söz konusu olmadığını göstermesi bakımından son derece önemlidir.

Komşusu ile normalleşme süreci yürüten Paşinyan hükümetinin Ermenistan muhalefeti ve diasporadan aldığı tepkilere rağmen zaman zaman çelişkili açıklamalar yaparak sürdürdüğü politikaları etkili olmuş olacak ki bu sene 24 Nisan Ermenistanda geçtiğimiz yıllarla kıyaslandığında daha realist geçmiştir. Kendi ikballeri ve maddi çıkarları uğruna Ermenistanın çıkarlarını göz ardı etmeyi alışkanlık haline getirmiş olan diaspora örgütleri, kışkırtıcı geleneği sürdürmeye çabalamış olsa da, 24 Nisanın bu sene diasporada da geçtiğimiz yıllara kıyasla daha sönük geçtiği görülmektedir. Bu noktada ABD başkanı Donald Trumpın, 24 Nisan mesajında hukuki bir terim olan soykırım ifadesi yerine, büyük yıkım anlamına gelen metz yeğern terimini kullanması Türk karşıtlığının zirve noktasına ulaştığı Biden dönemi politikalarının tutarsızlığının ve yanlışlığının da göstergesi olmuştur.

Sonuç olarak, EDFnin ve radikal diaspora örgütlerinin 24 Nisanı coşkulu bir şekilde anmak yönündeki çağrılarına rağmen bu seneki anma etkinliklerinin önceki senelere kıyasla daha düşük katılım ve etkiyle gerçekleştiği görülmektedir. Bu durum hem Ermenistandaki muhalif çevrelerde hem de radikal diaspora örgütlerinde eleştiri ve tepkilere yol açmıştır. Bu sene 24 Nisanın eskisi gibi militan coşkuyla anılmamasının en önemli nedenlerinden biri komşularıyla normalleşme süreci içinde bulunan Paşinyan hükümetinin yeni dış politika stratejisi olduğu düşünülebilir. Bununla birlikte gerek Ermenistan muhalefetinden gerek diaspora örgütlerinden gelen tepkiler göstermektedir ki, bağnaz bir inançla bağlı

oldukları iddialar sorgulanarak, tarihi gerçeklerle yüzleşilmedikçe sorunların çözümü mümkün değildir.

*Görsel: TRT Haber

[1]Paşinyan'ın Soykırım Konusundaki Sözleri Tartışılıyor, *Agos*, 27 Ocak 2025, https://www.agos.com.tr/tr/yazi/31818/pasinyan-in-soykirim-konusundaki-sozleri-tartisiliyor .

[2]Paşinyan, Erivan'da Türk ve Azerbaycan Bayraklarının Yakılmasını Kınadı, *TRT Haber*, 24 Nisan 2025, https://www.trthaber.com/haber/dunya/pasinyan-erivanda-turk-ve-azerbaycan-bayraklarinin-yakilmasini-kinadi-905062.html

[3]Soykırım da Artık Bir Öncelik Değil, *Ermenistan Kamu Radyosu*, 31 Ekim 2024, https://tr.armradio.am/2024/10/31/soykirim-da-artik-bir-oncelik-degil/?doing_wp_cron=1745581456.0839200019836425781250

[4]Today, The Republic of Armenia Remembers the Past and Looks into the Future - Foreign Ministry Statement, *ArmenPress*, 24 Nisan 2025, https://armenpress.am/en/article/1218013.

[5]No: 91, 24 Nisan 2025, Bazı Ülkelerin Yetkililerince 1915 Olaylarına İlişkin Yapılan Beyanlar Hk., *Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı*, 24 Nisan 2025, https://www.mfa.gov.tr/no_-91_-bazi-ulkelerin-yetkililerince-1915-olaylarina-iliskin-yapilan-beyanlar-hk.tr.mfa

[6]Cumhurbaşkanı Erdoğan, Türkiye Ermenileri Patriği Maşalyan'a Mesaj Gönderdi, *Anadolu Ajansı*, 24 Nisan 2025, https://www.aa.com.tr/tr/gundem/cumhurbaskani-erdogan-turkiye-ermenileri-patrigi-masalyana-mesaj-gonderdi/3547522

Yazar Hakkında :

Atıfta bulunmak için: TECİMER, Tuğçe. 2026. "ERMENİSTAN DIŞ POLİTİKASINDAKİ DEĞİŞİKLİKLERİN 24 NİSAN'A YANSIMASI." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2025 / 39. Nisan 25. Erişim Kasım 22, 2026. https://www.avim.org.tr/tr/Yorum/ERMENISTAN-DIS-POLITIKASINDAKI-

DEGISIKLIKLERIN-24-NISAN-A-YANSIMASI

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır